

Familiebedrijven en KPMG Meijburg

een vertrouwensrelatie voor de lange termijn

De nieuwe box 3-wetgeving komt eraan: hoe bereid je je goed voor?

Juni 2026

Weinig belastingonderwerpen hebben de afgelopen jaren zoveel stof doen opwaaien als box 3. Er komt nieuwe wetgeving, maar hoe die er precies uit komt te zien staat nog niet vast. Juist die onzekerheid maakt het voor velen – zoals vermogende particulieren, families en familiebedrijven - moeilijk om nu passende keuzes te maken.

Jeannette Ijpma, Senior Manager bij KPMG Meijburg & Co, en Marlies Baijer, Partner bij KPMG Meijburg & Co, leggen uit wat er speelt en waarom afwachten niet verstandig is.

Box 3 is het onderdeel van de inkomstenbelasting dat gaat over vermogen dat buiten de onderneming wordt aangehouden. “Denk aan spaargeld, beleggingen, een vakantiewoning, verhuurd vastgoed, crypto maar ook vorderingen en schulden op familieleden kunnen tot box 3 behoren”, licht IJpma toe. Tot en met 2021 werd de box 3-heffing berekend op basis van een forfaitair stelsel: de Belastingdienst veronderstelde een vast (fictief) rendement op dat vermogen, ongeacht het rendement dat daadwerkelijk werd behaald.

Dat betekent dat belastingplichtigen soms belasting betaalden over inkomsten die zij in werkelijkheid niet (of in mindere mate) hadden genoten. In december 2021 zette de Hoge Raad in het zogenoemde ‘Kerstarrest’ een streep door dit systeem.

Een zoektocht

De Hoge Raad oordeelde in het ‘Kerstarrest’ dat de box 3-heffing, voor zover daarin wordt uitgegaan van een fictief rendement dat hoger ligt dan het werkelijk behaalde rendement, in strijd kan zijn met bepaalde grondrechten van de belastingplichtige. Met andere woorden: belastingplichtigen mogen niet zonder meer worden aangeslagen op veronderstelde winsten die zij in werkelijkheid niet of in veel mindere mate hebben gerealiseerd.

De Hoge Raad heeft in het arrest niet letterlijk voorgeschreven dat de box 3-heffing volledig op werkelijk gerealiseerde rendementen moet worden gebaseerd, maar wél dat de heffing in individuele gevallen moet aansluiten bij het werkelijke rendement, als het forfait tot een buitensporig zware last leidt. De vraag wat precies onder “werkkelijk rendement” moet worden verstaan – gaat het alleen om rente, dividend en huur, of ook om (on)gerealiseerde koerswinsten en -verliezen? – vormt de kern van de discussie en is de aanleiding geweest voor de nieuwe wetgeving die nu op ons afkomt,” licht IJpma toe. “Maar hoe je die wetgeving precies moet vormgeven, dat is nog best een zoektocht.”

De nieuwe wetgeving rondom de box 3-belasting zal naar verwachting per 1 januari 2028 in werking treden. Tot die tijd geldt voor de jaren vanaf 2017 een (complex) overgangs- en herstelregime. Daarin wordt in beginsel nog steeds gewerkt met forfaitaire rendementen, maar belastingplichtigen kunnen – in bepaalde gevallen – proberen aan te tonen dat hun werkelijke rendement lager was dan het forfaitaire rendement, om zo vermindering van de box 3-heffing te krijgen.

“We hebben voor onze cliënten in kaart gebracht of zij nog geld konden terugkrijgen over al die jaren,” vertelt Baijer. “De Belastingdienst is dat nu aan het beoordelen. Dat is een enorme klus.”

Het nieuwe stelsel: een lange adem

Het wetsvoorstel voor het nieuwe box 3-stelsel is aangenomen door de Tweede Kamer en het streven is dat deze wetgeving begin 2028 in moet gaan. Hoe zit dat nieuwe stelsel precies in elkaar?

Er wordt een hybride stelsel voorgesteld met als hoofdregel een vermogensaanwasbelasting en als uitzondering een vermogenswinstbelasting voor bepaalde vermogensbestanddelen. “Voor de meeste bezittingen en schulden is gekozen voor een vermogensaanwasregime. Op basis van dit regime wordt jaarlijks belasting geheven over enerzijds de reguliere voordelen uit vermogen – zoals rente, dividend en huur – verminderd met de aftrekbare kosten, en anderzijds de (positieve of negatieve) gerealiseerde én ongerealiseerde waardemutaties van vermogensbestanddelen in het betreffende jaar, zoals een koerswinst of -verlies op aandelen, eveneens verminderd met aftrekbare kosten, licht IJpma toe. “Dit betekent dus dat als je effecten in waarde zijn gestegen, daar al box 3-belasting over wordt geheven, terwijl je het rendement nog niet daadwerkelijk hebt gerealiseerd.

Oftewel: een belastingheffing over ‘papierse winst’. Voor onroerende zaken en aandelen of winstbewijzen in zogenoemde startende ondernemingen geldt een andere systematiek: een vermogenswinstregime.” Ook op basis van dit regime wordt jaarlijks belasting geheven over de reguliere voordelen uit vermogen, zoals rente, dividend en huur, verminderd met aftrekbare kosten. Waardemutaties van vermogensbestanddelen, de zogenoemde vervreemdingsvoordelen, worden echter pas belast wanneer deze zijn gerealiseerd. “Dit is een belangrijk verschil tussen de twee belastingregimes, legt IJpma uit.”

Het uiteindelijke doel is een volledig stelsel van vermogenswinstbelasting. “Maar dat gaat nog jaren duren”, vult Baijer aan. De systemen van de Belastingdienst maken dat het lastig is om zo’n stelsel snel te wijzigen. Bovendien dient budgettaire dekking gevonden te worden. “Daarom was het belangrijk dat de Tweede Kamer in februari 2026 akkoord is gegaan, want zo kon de Belastingdienst alvast aan de slag om het per 1 januari 2028 klaar te hebben.”

De Eerste Kamer is er echter nog niet uit. Ondanks dat het box 3-wetsvoorstel door de Tweede Kamer is aangenomen, is er nog veel onduidelijkheid over de invulling van deze nieuwe wet. Kort na de stemming liet minister Eelco Heinen van het Ministerie van Financiën in de wandelgangen weten 'terug naar de tekentafel' te gaan. Baijer: "Toch betekent dit niet gelijk dat het voorstel wordt ingetrokken. Het wetsvoorstel ligt nu bij de Eerste Kamer. Hoewel de wet waarschijnlijk in grote lijnen hetzelfde zal blijven, worden er wel een aantal wijzigingen verwacht. Die aanpassingen worden mogelijk op Prinsjesdag bekendgemaakt. Ondertussen wordt er verder nagedacht over een verdergaande hervorming van box 3 en het boxenstelsel binnen de inkomstenbelasting."

Mogelijke aanpassingen in de box 3-wetgeving

Er wordt nog gekeken naar de definitie van 'startende ondernemingen'. "Zogenaemde 'start-ups' kunnen heel snel groeien en in waarde stijgen, maar kunnen ook snel in waarde dalen. Dan zou je dus al belasting betalen, terwijl er in de eerste jaren nog geen dividenden worden uitgekeerd", legt Baijer uit. Daarom is er in het wetsvoorstel een uitzondering opgenomen voor investeringen in start-ups en scale-ups: dergelijke investeringen vallen niet onder het vermogensaanwasregime. Pas als je echt iets realiseert, dan ga je belasting betalen." Maar wat is dan de definitie van zo'n start-up? Dat is een uitzondering waar je natuurlijk graag onder wilt vallen." De ruimere definitie is nu nader uitgewerkt in een apart wetsvoorstel. Kortgezegd: een onderneming gericht op snelle groei door een innovatief verdienmodel, getoetst door RVO Nederland. De beschikking is 8 jaar geldig en kan driemaal met 5 jaar worden verlengd.

Daarnaast wordt de mogelijkheid tot verliesverrekening nog onder de loep genomen. Baijer: "In het wetsvoorstel is alleen de mogelijkheid van een voorwaartse verliesverrekening opgenomen, maar er wordt nog gekeken of een achterwaartse verliesverrekening mogelijk is." Door een ruimere verliesverrekening toe te staan zou in de meeste gevallen worden voorkomen dat bezien over meerdere jaren waardestijgingen worden belast die uiteindelijk niet ten gelde gemaakt kunnen worden. Dit doet beter recht aan het draagkrachtbeginsel: in een stelsel waar het totale voordeel uit vermogen belast wordt, zou er geen heffing moeten zijn als er in jaar 1 winst gehaald wordt en in jaar 2 een even groot verlies.

Vastgoed in box 3 is duur geworden, stelt Baijer onomwonden. Zo zijn kosten momenteel niet aftrekbaar, en wordt een vastgoedbijtelling voorgesteld voor eigen gebruik van tweede woningen. "Maar het overhevelen van bestaand vastgoed naar een BV brengt overdrachtsbelasting met zich mee, dus dat is misschien niet de beste keuze," leggen Baijer en IJpma uit.

Het probleem van 'papieren winst'

Ondanks alle complexiteit blijft de focus van Meijburg & Co helder: praktische oplossingen bieden. "We zijn deal-driven en maken onderscheid tussen hoofd- en bijzaken. Bovendien gaat het vaak niet alleen om deals, maar ook om zaken in de familie – zoals schenken aan de kinderen, bedrijfsopvolging, overdracht van het vermogen aan de volgende generatie of een echtscheiding. Dan kan je natuurlijk niet alleen maar blijven hameren op die complexe fiscaliteit. Dat is daar uiteindelijk maar een onderdeel van. Wij zijn empathisch en hebben gevoel voor die verschillende verhoudingen."

Wat is het grootste nadeel van het nieuwe stelsel? De liquiditeitsdruk. Door de vermogensaanwasbelasting kan iemand belasting verschuldigd zijn over vermogenswinsten die nog niet zijn gerealiseerd. "Dat wordt ook wel 'papieren winst' genoemd. Op papier heb je winst gemaakt, maar het geld staat nog niet op je rekening", legt Baijer uit. Desalniettemin moet je al wel belasting betalen over deze ongerealiseerde winst. Bij een effectenportefeuille zou je een deel kunnen verkopen, ook al is dat vaak niet wenselijk, maar bij vastgoed of een belang in een (familie)bedrijf is dat een heel andere beslissing. "De nieuwe box 3-wetgeving kent geen doorschuif Faciliteiten zoals we die kennen in box 2. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij een overlijden moet worden afgerekend over het verschil tussen de werkelijke waarde en de aanschafwaarde van vastgoed. Dit kan leiden tot onwenselijke situaties," vult IJpma aan.

Voor aandeelhouders van familiebedrijven met een klein belang geldt een extra complicatie: zij hebben vaak geen zeggenschap over dividenduitkeringen. Baijer licht toe: “Je kunt dan niet beslissen dat er dividend wordt uitgekeerd om de belasting te betalen. Het is belangrijk om in je vermogensplanning voldoende ruimte te houden voor box 3-afrekenmomenten. Zo kom je niet voor verrassingen te staan en hoeft het niet altijd uit de onderneming te komen.”

Box 3: wees er op tijd bij

Doordat er nog veel onduidelijkheid bestaat over de nieuwe box 3-wetgeving, is het voor veel families en vermogende particulieren lastig om concrete beslissingen te nemen over bijvoorbeeld beleggen in box 2 of box 3. “We volgen de wetgeving op de voet en zijn er constant over in gesprek met onze cliënten”, benadrukt IJpma. “Een kant-en-klaar antwoord hebben we niet, want wat passend is hangt af van heel veel factoren en is een feitelijke beoordeling. Wat is je beleggingshorizon? Welk rendement verwacht je? Zit het vermogen in liquide of minder liquide bezittingen?”

Eén ding is zeker: nu achterover leunen is geen slimme strategie. Het is daarom verstandig om je box 3-positie duidelijk in kaart te brengen, adviseert Baijer. “Wat is bijvoorbeeld het effect als je vastgoed of andere bezittingen in box 3 aanhoudt, zowel onder de huidige als onder de nieuwe regels? Op basis daarvan kun je bepalen of het zinvol is om je vermogen anders in te richten als dit nodig is.” IJpma vult aan: “2028 klinkt misschien nog ver weg, maar het nieuwe stelsel kan ingrijpende gevolgen hebben voor je belastingdruk én voor de manier waarop je je vermogen structureert. Bovendien zullen bepaalde keuzes tijd kosten om goed uit te voeren; denk aan herstructurering, overdracht van vastgoed of het aanpassen van financieringen. Zorg er daarom voor dat je op tijd advies inwint, zodat je straks niet voor verrassingen komt te staan en kunt profiteren van de mogelijkheden onder de nieuwe regelgeving.”

Meer weten?

Veel vermogen brengt nieuwe kansen, maar ook onzekerheden met zich mee. Of je nu te maken krijgt met de veranderende box 3-wetgeving, je vermogensstructuur wilt heroverwegen of voorbereid wilt zijn op wat komt – wij denken graag met je mee over de beste aanpak voor jouw situatie.

Dit is het laatste interview in een reeks van vijf, speciaal gericht op vraagstukken en kansen voor familiebedrijven.

Eerder verschenen;

1. Jouw unieke familie, onze unieke aanpak.
2. Bedrijfsopvolgingsregeling (BOR): Alles over een succesvolle en fiscaal optimale overdracht van jouw familiebedrijf.
3. Private Clients: Persoonlijk advies voor ondernemers en families met complexe financiële structuren.
4. Single Family Offices: Ontdek hoe je jouw vermogen effectief kunt beheren en beschermen.

De informatie in dit document is van algemene aard en is niet bedoeld om de omstandigheden van een bepaalde persoon of entiteit te beoordelen. Hoewel we ernaar streven om accurate en tijdige informatie te verstrekken, kan er geen garantie worden gegeven dat dergelijke informatie accuraat is op de datum waarop deze wordt ontvangen of dat deze accuraat zal blijven in de toekomst. Zonder professioneel advies en na een grondig onderzoek van de specifieke situatie dient niemand te handelen op basis van dergelijke informatie.

Meijburg & Co is een Nederlandse maatschap van besloten vennootschappen, staat ingeschreven in het Handelsregister onder nummer 53753348 en is aangesloten bij de wereldwijde KPMG organisatie van onafhankelijke entiteiten verbonden aan KPMG International Limited, een Engelse private company limited by guarantee. De algemene voorwaarden van Meijburg & Co, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel, zijn jegens een ieder van toepassing op alle door Meijburg & Co te verrichten werkzaamheden en te verlenen diensten. De algemene voorwaarden zijn te vinden op de website van Meijburg & Co (<http://www.meijburg.nl/algemenevoorwaarden>) en worden op verzoek toegestuurd.

Contact KPMG Meijburg

Marlies Baijer
Partner

+31 6 513 66 356
baijer.marlies@kpmg.com
www.meijburg.nl

Jeannette Ijpma
Senior Tax Manager

+31 6 527 37 793
ijpma.jeannette@kpmg.com
www.meijburg.nl